herpy

GEKKOER

Stenodactylus petrii

En liten, sandfarget ørkengekko med store øyne og en tynn, pisklignende hale, som løper og graver på sanddynene i Nord-Afrika og det sørlige Israel. Den er nattaktiv og vil ha varme, forholdsvis tørr luft, et fuktig skjul og en kjølig vinterhvile. I handelen er den sjelden.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Anderson's short-fingered gecko Tidligere navn: *Stenodactylus elimensis* Publisert 15. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**9-11 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**6-10 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Bakkelevende og gravende**
Biotop	**Ørken**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**60 × 40 × 20 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Varmeplass	**32-35 °C**
Temperatur, natt	**18-24 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene, parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Inkubasjon	**60-80 dager** ved 28-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Stenodactylus petrii er en liten, slank gekko, bygget for å løpe og grave i sand. Øynene er store, og i skarpt lys trekker pupillen seg sammen til en smal spalte. Beina er lange, tærne smale og uten klebelameller, og halen er lang og tynn som en pisk. Grunnfargen er sandfarget. Gekkoen klatrer ikke, men lever på bakken og lurer på de små insektene som kommer forbi.

Den blir opptil 6 cm fra snute til kloakk og omkring 11 cm med hale. Hannene er slankere enn hunnene og har en bule ved halerota, der hemipenis-lommene sitter. Arten har ingen porer foran kloakken, så kjønnet avleses på bulen. I paringstiden kaller hannene med høye, pipende lyder.

John Anderson beskrev arten i 1896 ut fra dyr fra Tell el-Amarna i Egypt. Navnet henspiller sannsynligvis på arkeologen Flinders Petrie, som samlet dem inn. Slektsnavnet *Stenodactylus* betyr smalfingret og henspiller på de smale tærne. *Stenodactylus stenurus* fra Vest-Afrika ble lenge regnet med til arten, men er nå igjen en selvstendig art, så eldre beskrivelser kan dekke begge.

Arten ligner de nærstående *S. sthenodactylus* og *S. doriae*, som selges under de samme handelsnavnene. *S. petrii* kjennes på et litt rundere hode og en markant tynnere hale. Den er vanlig i naturen og vurdert som ikke truet (LC) av IUCN, men sjelden i terrarier. Levetiden er ikke kjent, men den litt større *S. doriae* blir over ni år i fangenskap, så 6-10 år er realistisk med godt stell. Veiledningen bygger delvis på *S. sthenodactylus* og slekten som helhet.

Utbredelse og leveområde

Arten lever i tørre strøk av Nord-Afrika og i det sørlige Israel. Den er registrert i Marokko, Vest-Sahara, Algerie, Tunisia, Libya, Egypt, Sudan, Eritrea, Niger, Mali, Mauritania og Senegal. I Egypt finnes den blant annet på Sinai, og ved Zaranik på Nord-Sinais kyst er den den desidert vanligste gekkoen.

Utbredelsen er stor, men ikke fullt avklart. Siden *Stenodactylus stenurus* ble skilt ut, er det usikkert om alle funn, særlig i det vestlige Nord-Afrika, hører til *S. petrii*. Kartet gir derfor bare et grovt bilde, og de registrerte funnene kan inneholde feilbestemmelser.

> **Naturlig utbredelse:** Marokko, Vest-Sahara, Algerie, Tunisia, Libya, Egypt, Israel, Sudan, Eritrea, Niger, Mali, Mauritania og Senegal.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i sand- og grusørken og særlig på sanddyner. Ved Zaranik i Nord-Sinai, der det faller 50-100 mm regn i året, og plantene dekker 5-10 % av bakken, løper den rundt på bølgende sand og sanddyner. Slekten søker ly i hull og sprekker, der løs sand møter hard jord, fjell eller plantestengler. *Stenodactylus petrii* foretrekker mer sandig terreng enn *S. sthenodactylus*, som gjerne lever i sandige, tørre elveleier, men holder seg unna de store dyneområdene.

Gekkoen er nattaktiv og sitter skjult om dagen. På israelske sanddyner er den mest aktiv tidlig på natten og mer aktiv sent på sommeren enn i begynnelsen. Sporene dens finnes like ofte i åpen sand og ved busker, og den ferdes på de samme stedene som svartbiller, men andre steder og til andre tider enn ørkenrottene. Temperatur og luftfuktighet i skjulestedene er ikke målt.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

Stell

TERRARIET

Bunnarealet er viktigere enn høyden, fordi gekkoen lever på bakken. For en liten gruppe er 60 × 40 × 20 cm (lengde × bredde × høyde) et rimelig minimum. Den størrelsen passer til slektens litt større arter, *Stenodactylus petrii* og *S. doriae*, og det kan godt være en plastboks. Mer plass er aldri en ulempe.

Som bunnsubstrat kan du bruke rent, fint sand blandet med litt jord eller torv, slik at gangene holder når dyrene graver. For nyinnkjøpte dyr i karantene kan tørkepapir være en enkel løsning, men det må skiftes jevnlig. Legg skifer, korkbark eller omvendte plastskåler med en inngang, slik at det er skjul i både den varme og den kjølige enden. Tunge skjul og steiner må stå direkte på bunnen av terrariet og ikke på sanden, for når dyrene graver under dem, kan de skli og klemme et dyr. Et par grener gir variasjon, men dyrene klatrer bare lite.

Legg fuktig mose i det ene skjulet, slik at dyrene selv kan velge mellom fuktig og tørt. Terrariet må ikke stå i direkte sol, og lokket må sitte fast.

Les mer: Karantene og hygiene

TEMPERATUR

Hold 24-29 °C om dagen med en liten varm flekk på 32-35 °C i den ene enden, målt på sanden. Angivelsene går opp til 35-38 °C, men siden uttørking er den største faren for arten, er en mildere varm flekk det sikreste valget, akkurat som for *Stenodactylus sthenodactylus*. Bruk en varmematte eller varmetape under bunnen i den ene enden og eventuelt en liten spot eller et keramisk varmeelement ovenfra, alltid styrt av en termostat. Om natten kan temperaturen falle til 18-24 °C. Sørg for at det er skjul i både den varme og den kjølige enden, slik at dyrene selv kan regulere. I en norsk stue trengs det ekstra varme, særlig om vinteren. Mål med et digitalt termometer i begge ender.

Dyr som er halvt utvokste eller større, skal ha en vinterhvile på 6-8 uker ved 18-24 °C. I den perioden er de mindre aktive og spiser mindre. Det er lurt å sette de voksne dyrene hver for seg under hvilen og samle dem igjen når avlssesongen begynner.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luften kan gjerne være forholdsvis tørr, omkring 40-60 %. Spray en del av terrariet 1-2 ganger i uken om kvelden, slik at dyrene kan drikke dråpene. Sprøyter du like før de kommer frem, får det dem ofte til å spise. Hold bunnsubstratet lett fuktig i et hjørne, der hunnene kan legge egg, og hold mosen i skjulet fuktig, slik at dyrene har et sted å skifte hud.

Sett frem en liten, lav vannskål eller et flaskelokk med vann i den kjølige enden, selv om dyrene ikke alltid bruker den. Uttørking er den største faren i fangenskap. Holdes dyrene veldig varmt og tørt på rent sand uten fuktig skjul, kan opptil to tredjedeler av en gruppe dø på få uker. Et fuktig skjul og mer vann forebygger det.

LYS OG UVB

Gekkoen er nattaktiv og gjemmer seg for lyset om dagen, men den trenger en fast døgnrytme. Bruk et lysrør eller en LED med dagslys i omkring 12 timer om sommeren og kortere dager i vinterhvilen, og hold terrariet mørkt om natten. Plasser lyset slik at skjulene ligger i skygge.

UVB er ikke nødvendig når insektene pudres med kalk med D3. Et svakt UVB-rør skader likevel ikke og lar dyrene danne noe av D3-vitaminet selv.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Arten lever av små insekter. Grunnfôret er sirisser, og som avveksling kan du gi mini-melormer, små voksmøllarver og vingeløse bananfluer. Voksne dyr fôres flere ganger i uken med noen få insekter hver, mens unger fôres daglig. Insektene må være små, og til ungene må de være nyklekte sirisser eller enda mindre, så det er en fordel å oppdrette sitt eget fôr.

Pudre insektene med kalk med D3 og et multivitaminpreparat, og gi drektige hunner ekstra insekter og kalk. Gekkoen sitter og venter på byttet i stedet for å jage det, så slipp insektene løs om kvelden eller gi dem i en lav skål, og fjern dem som ikke blir spist. En liten unge som blir utkonkurrert av større dyr, må få sitt eget terrarium.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Om dagen sitter gekkoen skjult, men om natten er den aktiv og nysgjerrig. I små grupper jager dyrene hverandre, graver ganger under steiner og trestykker og kommer frem til ruten når det skjer noe i stuen.

Hold-formen er ikke helt avklart. Hold helst én hann med to til tre hunner. To hanner kan gå sammen i et større terrarium uten problemer, men følg med, og skill dem ved uro. Store grupper på over 20 dyr fungerer dårlig, så start smått, eller hold dyrene alene.

Mange dyr i handelen er viltfangede og trenger tid til å venne seg til terrariet. Håndter dem så lite som mulig, og ta aldri tak i halen.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene kjennes på bulen ved halerota og er slankere enn hunnene. Arten har ingen porer foran kloakken, så bulen er det sikreste tegnet. Alder og vekt ved kjønnsmodning er ikke kjent. Vent til hunnene er fullt utvokste og i god hold. De litt større artene, *Stenodactylus petrii* og *S. doriae*, kan trenge lengre tid til å falle til ro og legger ofte ingen egg det første året.

PARRING

Paringstiden ligger om våren, og hannene kaller da mer. Uten en kjølig vinterhvile på 6-8 uker ved 18-24 °C kommer artene i slekten sjelden i avl. Sett dyrene sammen igjen når hvilen er slutt og temperaturen er hevet. En hann kan gå sammen med én eller flere hunner.

EGGLEGGING OG KULL

Omkring tre uker etter paringen legger hunnen det første kullet, som regel to egg og sjeldnere ett, og graver dem ned i løst, lett fuktig bunnsubstrat. Deretter følger nye kull med noen ukers mellomrom. Det går 2-3 til 4-6 uker mellom kullene, som hos den nærstående *Stenodactylus sthenodactylus*. Antall kull per år er ikke kjent.

Eggene har kalkskall, er omkring 11,5 × 9 mm og så tynnvegget at de lett knuses, så vær forsiktig når du leter etter dem. Hunnene bruker mye kalk, så gi rikelig med kalk og insekter hele sesongen.

INKUBASJON

Løft eggene forsiktig med en teskje sammen med litt av sanden, og flytt dem uten å vende dem til en liten boks i en inkubator. Som andre hardskallede gekkoegg tåler de ikke vått substrat, så hold det bare svakt fuktig. Eggene tar ikke opp vann og blir ikke større under utviklingen.

Ved omkring 28 °C klekkes eggene etter 70-80 dager, og ved 29-30 °C og 60-70 % luftfuktighet etter 60-70 dager. Tallene stammer fra *Stenodactylus sthenodactylus* og er svært like for *S. petrii*. Om temperaturen påvirker kjønnet til ungene, vet man ikke.

Les mer: Inkubasjon av egg

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er omkring 5 cm lange ved klekkingen, altså nesten halvparten av den voksne lengden. Innred en liten boks som de voksnes terrarium med fint sand, et fuktig skjul og en lav vannskål, og spray lett om kvelden.

Ungene må fôres hver dag. Det første fôret er nyklekte sirisser på omkring 3 mm, så sørg for å ha dem klare før de første eggene klekkes. Pudre med kalk med D3, pass på at alle unger får mat, og skill dem hvis en blir utkonkurrert.

Helse og vanlige feil

Arten har ingen kjente spesielle sykdommer. De typiske problemene er de samme som hos slekten og små ørkengekkoer generelt:

- Uttørking i et for varmt og tørt oppsett uten fuktig skjul. Det er feilen som har kostet flest dyr. Gi et fuktig skjul, spray jevnlig, og ha alltid vann fremme.
- Klemte dyr og knuste egg hvis tunge skjul og steiner står på sand som dyrene graver under. Sett dem direkte på bunnen.
- For lite kalk og D3-vitamin, særlig hos eggleggende hunner.
- Parasitter, særlig hos viltfangede dyr. Få undersøkt en avføringsprøve.
- Stress hos nyinnkjøpte dyr. Gi dem ro, mørke og skjul den første tiden.
- Underernæring hos unger som ikke klarer for store insekter eller blir utkonkurrert av større dyr.

Et friskt dyr er livlig om natten og har en fyldig hale. Oppsøk veterinær med erfaring med krypdyr hvis gekkoen går ned i vekt, ikke spiser på flere uker eller virker slapp.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.